

VẬN DỤNG VÀ PHÁT TRIỂN SÁNG TẠO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ THỰC HIỆN PHƯƠNG THỨC “BỒI DƯỠNG THỂ HỆ CÁCH MẠNG CHO ĐỜI SAU” THỜI KỲ ĐỔI MỚI - KẾT QUẢ VÀ MỘT SỐ KINH NGHIỆM

ĐINH NGỌC GIANG^(*)

Ngày nhận bài: 01/12/2024 Ngày thẩm định: 03/12/2024 Ngày duyệt đăng: 20/12/2024

Tóm tắt: Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Hồ Chí Minh luôn quan tâm “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau”, dày công tổ chức những lớp huấn luyện chính trị, bồi dưỡng các lớp thanh niên trở thành lực lượng nòng cốt của cách mạng Việt Nam. Hiện nay, “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” là nhiệm vụ chung của cả hệ thống chính trị, cần vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh để xác định rõ nội dung, phương thức bồi dưỡng phù hợp. Bài viết phân tích kết quả và đúc rút một số kinh nghiệm trong việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” thời kỳ đổi mới.

Từ khóa: “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau”; đổi mới; phương thức; tư tưởng Hồ Chí Minh

1. Đặt vấn đề
Tư tưởng Hồ Chí Minh về “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” “là hệ thống các quan điểm về sự cần thiết, nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ”⁽¹⁾. Vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” là hoạt động của toàn xã hội, trong đó, mỗi chủ thể căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ để thực hiện các phương pháp, cách thức phù hợp. Phân tích việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” trong gần 40 năm đổi mới có ý nghĩa quan trọng; là cơ sở thực tiễn cần thiết

để đề xuất giải pháp kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

2. Kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” thời kỳ đổi mới

Trong thời kỳ đổi mới, việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” được thực hiện trong Đảng, hệ thống chính trị và toàn xã hội. Kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện một số phương thức “bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau” thể hiện ở **các nội dung** sau:

^(*) PGS, TS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Một là, “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” thông qua phương thức kết hợp chặt chẽ vai trò, trách nhiệm của gia đình, nhà trường và xã hội

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định bồi dưỡng thế hệ trẻ là “việc CHUNG của gia đình, trường học và xã hội. Bố mẹ, thầy giáo và người lớn phải cùng nhau phụ trách; trước hết là phải làm gương mẫu cho các em trước mọi việc”⁽²⁾. Theo Hồ Chí Minh, mỗi chủ thể đều có vai trò, trách nhiệm riêng. Trong *Huấn thị tại Đại hội Sinh viên lần thứ II* (năm 1958), Hồ Chí Minh nhấn mạnh, nhiệm vụ “cốt nhất” của nhà trường là: “phải dạy cho học trò biết yêu nước, thương nòi. Phải dạy cho họ có ý chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ”⁽³⁾. Bên cạnh đó, Người còn khẳng định: “Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được? Vì vậy nghề thầy giáo rất là quan trọng, rất là vẻ vang”⁽⁴⁾. Tuy nhiên, Người chỉ rõ: “Giáo dục trong nhà trường dù tốt mấy nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn”⁽⁵⁾, vì vậy “phải nghiên cứu tìm ra nhiều hình thức và phương pháp thích hợp để đoàn kết và tổ chức thanh niên một cách rộng rãi và vững chắc, để làm tròn những nhiệm vụ mà Đảng và Chính phủ giao phó cho thanh niên”⁽⁶⁾... Trên cơ sở vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh, phương thức kết hợp chặt chẽ vai trò, trách nhiệm của gia đình, nhà trường và xã hội thể hiện trong cả nhận thức và tổ chức thực hiện.

Về nhận thức: Việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” thể hiện trong các quan điểm chỉ đạo của Đảng, chính sách của Nhà nước. Qua các kỳ đại hội, Đảng đều nhất quán khẳng định vai trò, trách nhiệm của gia đình, nhà trường và xã hội trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”. Tại Đại hội lần thứ VI, Đảng đã

chỉ rõ: “Nhân tài không phải là sản phẩm tự phát mà phải được phát hiện và bồi dưỡng công phu”⁽⁷⁾. Đó là trách nhiệm của toàn xã hội, trong đó Đảng lãnh đạo phát huy vai trò của gia đình, nhà trường và xã hội trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”. Đại hội lần thứ VII của Đảng chỉ rõ: “Kết hợp và phát huy vai trò của xã hội, các đoàn thể, nhà trường, tập thể lao động và tập thể dân cư trong việc chăm lo bồi dưỡng tình đồng chí, đồng đội, hình thành nhân cách con người mới và nền văn hóa mới”⁽⁸⁾. Xác định “thanh niên là rường cột của nước nhà”, Đảng đã đặt thanh niên ở vị trí trung tâm trong chiến lược phát huy nhân tố và nguồn lực con người⁽⁹⁾, từ đó khẳng định “chăm lo, phát triển thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước”⁽¹⁰⁾. Đó là một trong những yếu tố then chốt quyết định sự thành bại của cách mạng. Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X “về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa” đã xác định trách nhiệm của cả hệ thống chính trị đối với việc chăm lo, bồi dưỡng, giáo dục thanh niên thành lớp người “vừa hồng, vừa chuyên” theo tư tưởng Hồ Chí Minh, trong đó có vai trò quan trọng của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, gia đình, nhà trường và xã hội⁽¹¹⁾. Chỉ thị số 42-CT/TW ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng “về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030” đã xác định nhiệm vụ tăng cường phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội, giữa các ban, ngành, đoàn thể trong công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ⁽¹²⁾. Đại hội lần thứ XIII của Đảng tiếp tục khẳng định trách nhiệm của toàn xã hội để “bồi dưỡng thế hệ cách mạng

cho đời sau” có “lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thanh niên”⁽¹³⁾. Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 24/6/2021 của Ban Bí thư “về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng gia đình trong tình hình mới” yêu cầu “phát huy vai trò của gia đình, cộng đồng, xã hội trong việc xây dựng môi trường văn hóa, con người Việt Nam giàu lòng nhân ái, khoan dung, chân thành, tín nghĩa, trọng đạo lý, cần cù, chăm chỉ, tiết kiệm, sáng tạo, khát vọng, hiện đại”⁽¹⁴⁾.

Những quan điểm của Đảng về kết hợp vai trò, trách nhiệm của các chủ thể trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” được Nhà nước thể chế hóa thành chính sách, pháp luật, như Luật Giáo dục năm 2019⁽¹⁵⁾, Luật Thanh niên năm 2020⁽¹⁶⁾, Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2021 - 2030,... Đặc biệt, đối với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ, Thủ tướng Chính phủ ban hành các quyết định: Quyết định số 1501/QĐ-TTg ngày 28/8/2015 phê duyệt Đề án “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng giai đoạn 2015 - 2020”, Quyết định số 1895/QĐ-TTg ngày 11/11/2021 “về việc phê duyệt Chương trình Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021 - 2030”; Quyết định số 96/QĐ-TTg ngày 19/01/2022 phê duyệt “Chương trình giáo dục đạo đức, lối sống trong gia đình đến năm 2030”; Quyết định số 311/QĐ-TTg ngày 05/3/2022 phê duyệt “Chương trình Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng trên không gian mạng giai đoạn 2022 - 2030”,... Trên cơ sở đó, các bộ, ban, ngành, địa phương cũng ban hành các chương trình, đề án giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ, quy định cụ thể trách nhiệm của gia đình, nhà trường và xã

hội trong bồi dưỡng thế hệ trẻ. Đây là kết quả của việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”, là cơ sở chính trị, pháp lý quan trọng để gia đình, nhà trường và xã hội kết hợp chặt chẽ trong việc “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”.

Về việc thực hiện kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội: Trong thời kỳ đổi mới, gia đình, nhà trường và xã hội đã kết hợp chặt chẽ để “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”. Hầu hết các gia đình Việt Nam đã thực hiện tốt trách nhiệm xây dựng con người Việt Nam toàn diện trong giai đoạn mới. Thông qua các phương pháp giáo dục để bồi dưỡng thế hệ trẻ, như cha mẹ, ông bà luôn là tấm gương sáng cho con cháu học tập, noi theo; tôn trọng, lắng nghe con cháu chia sẻ để nắm bắt tư tưởng, tình cảm, qua đó định hướng nhận thức và hành động của con cháu; đồng viên, khích lệ con cháu thực hiện các quy tắc ứng xử với các thành viên trong gia đình, nhà trường và xã hội. Các gia đình còn quan tâm tạo điều kiện cho con cháu tham gia các hoạt động ngoại khóa, vui chơi để nâng cao kiến thức, kỹ năng. Mỗi gia đình đều giáo dục con cháu bằng các phương pháp khác nhau, đồng thời chủ động phối hợp với nhà trường và xã hội để giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ phát triển toàn diện.

Nhà trường đã thực hiện tốt công tác giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ bằng cách nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên, bảo đảm nội dung bồi dưỡng về kiến thức, kỹ năng, thái độ, tuyên truyền, giáo dục lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ bằng các hình thức phù hợp, như tổ chức chào cờ, sinh hoạt dưới cờ, hoạt động ngoại khóa, xây dựng bộ quy tắc ứng xử,... Cùng với gia đình, nhà trường, xã hội cũng phát huy vai trò trong bồi dưỡng thế hệ trẻ. Các tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội, các tổ chức xã hội tổ chức nhiều hoạt động để giáo dục thế hệ trẻ về truyền thống

văn hóa dân tộc, uống nước nhớ nguồn, như giao lưu chứng nhân lịch sử, các hội thi, biểu dương tấm gương người tốt, việc tốt,... Qua đó, thế hệ trẻ được giáo dục, bồi dưỡng toàn diện, có sự sáng tạo, tư duy, đủ phẩm chất, năng lực, trở thành những người có nhiều đóng góp cho xã hội.

Hai là, “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” bằng sự nêu gương của thế hệ đi trước và tấm gương người tốt, việc tốt

Từ cách mạng giải phóng dân tộc đến cách mạng xã hội chủ nghĩa, dân tộc Việt Nam đã xuất hiện nhiều tấm gương sáng trong đấu tranh, lao động, sản xuất, học tập, vượt khó, tu dưỡng, rèn luyện. Đó là “các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn Văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng mà hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng”⁽¹⁷⁾. Đặc biệt, trước những thời điểm khó khăn của đất nước, đa số thế hệ trẻ vẫn kiên định, vững vàng, “nỗ lực phấn đấu cao để vươn tới lý tưởng cao đẹp. Nhiều tấm gương sáng, nhiều tài năng trẻ đã xuất hiện trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”⁽¹⁸⁾. Thấm nhuần lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, “một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”⁽¹⁹⁾, các chủ thể “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” đều chú trọng sử dụng phương pháp nêu những tấm gương của các thế hệ đi trước, tấm gương người tốt, việc tốt, đồng thời thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương, như: cha mẹ nêu gương cho con cháu; thầy giáo, cô giáo là những tấm gương đạo đức, tự học sáng tạo; các tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể nêu gương, nhân rộng những tấm gương điển hình tiên tiến, đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Các tổ chức đoàn, hội, đội trong các trường học đã tổ chức tuyên dương, trao thưởng danh hiệu “Sinh viên 5 tốt”, “Học sinh 3 rèn luyện”, “Học sinh 3 tốt”⁽²⁰⁾. Các cấp bộ đoàn tuyên truyền và triển khai Cuộc

vận động “Xây dựng giá trị hình mẫu thanh niên Việt Nam thời kỳ mới” trong toàn Đoàn với 03 giá trị cốt lõi “tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn”, 12 phẩm chất cần có của thanh niên trong thời kỳ mới để bồi dưỡng thế hệ trẻ. Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh xây dựng giá trị hình mẫu thanh niên với những tiêu chí, giá trị cốt lõi, cụ thể hóa thành 12 tiêu chí và 08 giá trị mẫu hình thanh niên Thành phố: yêu nước, khát vọng, đạo đức, trách nhiệm, tri thức, sáng tạo, năng động. Thành Đoàn thành phố Hà Nội xây dựng 06 tiêu chí: bản lĩnh vững vàng, ứng xử văn hóa, tuân thủ pháp luật, trí thức phong phú, sức khỏe dồi dào và kỹ năng thành thạo⁽²¹⁾. Ở nhiều địa phương, các tổ chức đoàn tuyên truyền, nhân rộng tấm gương cán bộ, đoàn viên, thanh niên trong lao động, học tập, rèn luyện theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Giai đoạn 2021 - 2023, các cấp bộ đoàn đã tổ chức 34.423 diễn đàn, tọa đàm về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, thu hút 1.881.205 lượt cán bộ, đoàn viên, thanh niên tham gia; 45.208 mô hình, ý tưởng, cách làm sáng tạo, hiệu quả trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh được tuyên dương, nhân rộng⁽²²⁾.

Việc tuyên truyền những tấm gương sáng từ các thế hệ đi trước, những anh hùng cách mạng, những người có đóng góp cho sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước thông qua nhiều hình thức, như tổ chức các hội thảo, tọa đàm, tổ chức các hội thi, tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng,... Qua đó, nhiều tấm gương điển hình, tiên tiến được nhân rộng, lan tỏa trong đời sống xã hội, góp phần quan trọng trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”.

Ba là, “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” thông qua các phong trào thi đua yêu nước

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhiều lần khẳng định vai trò của các phong trào thi đua yêu nước trong giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ.

Người chỉ rõ: “Thi đua là một cách rất tốt, rất thiết thực để làm cho mọi người tiến bộ”⁽²³⁾. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh qua gần 40 năm đổi mới, nhiều phong trào thi đua yêu nước được phát động, tổ chức rộng khắp với nhiều hình thức đa dạng, phong phú, với quy mô khác nhau ở phạm vi cả nước hoặc ở từng địa phương. Phong trào thanh niên tình nguyện, tiếp tục truyền thống “ba sẵn sàng”, “năm xung phong” thổi thúc và thu hút đông đảo thanh niên tham gia, đánh dấu bước phát triển mới của phong trào, khẳng định vai trò xung kích của thanh niên trong thời kỳ mới⁽²⁴⁾. Phong trào “Thanh niên tình nguyện” được khởi đầu với các chương trình mùa hè xanh, viên gạch hồng từ những năm 1998 - 1999 và trở thành phong trào rộng khắp cả nước vào năm 2000, được tổ chức hằng năm gắn với các ngành, các địa phương, huy động sự tham gia tích cực, xung kích của thanh niên, qua đó hình thành tư duy, nhận thức, rèn luyện kỹ năng, phương pháp và phát huy sự sẵn sàng đóng góp của thế hệ trẻ đối với xã hội. Phong trào “Thanh niên tình nguyện hè năm 2021” với thông điệp 3T (Tiên phong, Tương trợ, Thích ứng) được tổ chức rộng khắp với gần 25.000 đội thanh niên tình nguyện, thu hút hơn 1.002.000 đoàn viên, thanh niên tham gia, huy động nguồn lực với tổng trị giá gần 200 tỷ đồng⁽²⁵⁾. Các phong trào thanh niên chung tay xây dựng nông thôn mới, Thanh niên Quân đội thi đua rèn đức, luyện tài, xung kích, sáng tạo, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ; Tuổi trẻ Công an nhân dân học tập, thực hiện 06 điều Bác Hồ dạy, “Tuổi trẻ sáng tạo” tạo cơ hội, môi trường để thế hệ trẻ phát huy sự sáng tạo trong học tập, nghiên cứu và lao động, đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế, xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh trong từng giai đoạn. Các phong trào thanh niên vừa vận động, tổ chức và tập hợp lực lượng trẻ chủ động tham gia phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh, vừa chăm

lo lợi ích thiết thực, nhu cầu chính đáng cho thanh niên, tác động tích cực đến nhận thức và hành động của thế hệ trẻ.

Thế hệ trẻ đã khởi xướng nhiều mô hình nổi bật, như phong trào “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” được phát động trong cả nước, thu hút sự tham gia của các cấp, các ngành, cơ quan, đơn vị, mỗi cán bộ, đảng viên, thanh niên,... Những hoạt động này không chỉ khẳng định kết quả thực hiện Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị “về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị khóa XII “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”” của các cấp bộ đoàn, mà còn góp phần nâng cao nhận thức và ý thức tự giác trong việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức của Người đối với toàn thể thanh niên trên cả nước⁽²⁶⁾. Những phong trào thi đua yêu nước trở thành nơi nuôi dưỡng tâm hồn, tinh thần yêu nước, ý chí tự lực, tự cường cho thế hệ trẻ, là môi trường để thế hệ trẻ hình thành và phát triển nhân cách, góp phần xây dựng thế hệ trẻ năng động, sáng tạo, có hoài bão, lý tưởng, trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Bốn là, bồi dưỡng thế hệ trẻ thông qua thực tiễn cách mạng, thử thách trong thực tế, gắn kết học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn

Chủ tịch Hồ Chí Minh thường căn dặn thanh niên phải “ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học, kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân”⁽²⁷⁾. Thanh niên phải học nữa, học mãi, “nếu không chịu khó học thì không tiến bộ được. Không tiến bộ là thoái bộ. Xã hội càng đi tới, công việc càng nhiều, máy móc càng tinh xảo. Mình mà không chịu học thì lạc hậu, mà lạc hậu là bị đào thải, tự mình đào thải mình”⁽²⁸⁾. Người khuyên thanh niên phải gắng học, học phải hành. Theo Người: “biết lý luận mà

không thực hành thì cũng vô ích... Làm mà không có lý luận thì không khác gì đi mò trong đêm tối, vừa chậm chạp, vừa hay vấp vấp”⁽²⁹⁾. Vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh, việc bồi dưỡng thế hệ trẻ thông qua thực tiễn cách mạng, học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn,... được nhận thức và thực hiện đầy đủ, thống nhất trong Đảng và toàn xã hội. Qua các kỳ đại hội, Đảng đã nhận thức rõ về phương thức giáo dục, bồi dưỡng thông qua các hoạt động thực tiễn. Tại Đại hội lần thứ VI, Đảng đã chỉ rõ: “Việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ phải tuân theo một quy trình chặt chẽ. Đó là kết hợp giữa bồi dưỡng kiến thức ở các trường học với rèn luyện trong thực tiễn”⁽³⁰⁾. Trong bài phát biểu tại Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh lần thứ VIII, ngày 08/12/2002, Tổng Bí thư Nông Đức Mạnh đã chỉ rõ: “Trong khi đó các thế lực thù địch không ngừng chống phá, có nhiều thủ đoạn tinh vi nhằm lôi kéo thanh niên, lợi dụng các chiêu bài dân chủ, nhân quyền, vấn đề dân tộc, tôn giáo để chia rẽ thanh niên, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân. Kẻ thù muốn tha hóa thanh niên về chính trị, làm băng hoại về thể lực, trí tuệ hòng dẫn tới sự chuyển hóa chế độ. Vì vậy, đoàn kết, tập hợp, giáo dục, rèn luyện thanh niên, tổ chức đưa đoàn viên tham gia các phong trào cách mạng là nhiệm vụ quan trọng của Đảng, Nhà nước, của Đoàn và của toàn xã hội, có ý nghĩa sống còn đối với vận mệnh và tương lai của dân tộc”⁽³¹⁾. Các cấp bộ đoàn đã tổ chức nhiều phong trào thực tiễn, như “Thanh niên tình nguyện”, “Tuổi trẻ sáng tạo”, để thế hệ trẻ có môi trường thể hiện năng lực cá nhân. Đặc biệt, phong trào “Tuổi trẻ xung kích bảo vệ Tổ quốc” được triển khai tại Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XI (nhiệm kỳ 2017 - 2022) đã phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong bảo đảm an ninh trật tự trên địa bàn dân cư, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại. Các trường học cũng tổ chức cho học sinh, sinh viên lao động, vệ sinh trường học,... Qua

đó, xây dựng và nhân rộng các mô hình tốt, các gương điển hình tiên tiến trong gia đình, nhà trường, cộng đồng và trong chính thể hệ thanh niên, tạo nên môi trường tích cực, thúc đẩy tinh thần sáng tạo và trách nhiệm xã hội trong thế hệ trẻ.

Như vậy, học đi đôi với hành là một phương thức hữu hiệu để thế hệ trẻ vận dụng kiến thức lý thuyết vào hoạt động thực tiễn trong học tập và công tác. Các chủ thể bồi dưỡng thế hệ trẻ đã luôn gắn lý luận với thực tiễn, học đi đôi với hành thông qua việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm, về nguồn, nghiên cứu thực tế,... Qua đó, các thế hệ trẻ soi chiếu lý luận với thực tiễn để nhận diện, đánh giá, rèn luyện tư duy, góp phần nâng cao phẩm chất, năng lực, thực sự là “rường cột” của đất nước.

3. Một số kinh nghiệm trong việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”

Những kết quả trong việc vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” thể hiện sự kiên định tư tưởng Hồ Chí Minh trong toàn bộ hoạt động của Đảng và hệ thống chính trị. Qua đó, có thể **đúc rút một số kinh nghiệm** sau:

Một là, Đảng Cộng sản Việt Nam kiên định trong vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”

Trong điều kiện một đảng duy nhất cầm quyền, kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh bảo đảm cho Đảng giữ vững vị thế, vai trò cầm quyền, lãnh đạo Nhà nước và xã hội, trong đó kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” là yếu tố quyết định đến kết quả của công tác này. Những di huấn của Hồ Chí Minh đối với các cấp ủy, chính quyền, cán bộ, đảng viên trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” khá toàn diện, cụ thể, từ nội dung đến

phương thức,... dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện, là nền tảng chung cho Đảng, Nhà nước và toàn xã hội nhận thức thống nhất và triển khai thực hiện. Qua gần 40 năm đổi mới, sự kiên định của Đảng trong vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh được thể hiện xuyên suốt trong toàn bộ hoạt động lãnh đạo của Đảng trên cơ sở nắm vững quan điểm lịch sử cụ thể. Từ đó, chủ trương, quan điểm của Đảng về “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” luôn có sự bổ sung, phát triển, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh, là cơ sở để lãnh đạo phát huy vai trò của các chủ thể trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”.

Hai là, các chủ thể chủ động, tích cực trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhiều lần căn dặn việc “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội. Đảng là chủ thể lãnh đạo công tác “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”, đồng thời chỉ đạo Nhà nước và xã hội tổ chức thực hiện. Là đảng duy nhất cầm quyền, Đảng đã lãnh đạo Nhà nước thể chế hóa đường lối của Đảng về giáo dục và đào tạo, về công tác thanh niên,... thành chính sách, pháp luật, như Luật Thanh niên năm 2020, chính sách hỗ trợ khởi nghiệp, chính sách lao động, việc làm, chính sách học tập, nghiên cứu khoa học,... Đây chính là cơ sở pháp lý quan trọng để gia đình, nhà trường và toàn xã hội chủ động triển khai thực hiện phù hợp với tình hình cụ thể, đồng thời tạo động lực để thế hệ trẻ tự giáo dục, bồi dưỡng. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội các cấp tích cực, chủ động thực hiện các phương thức bồi dưỡng thế hệ trẻ. Các tổ chức đoàn, đội thường xuyên đổi mới hình thức tổ chức, tập hợp thanh thiếu niên, tuyên truyền, giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Sự tích cực, chủ động, sáng tạo của các chủ thể trong thực hiện nội dung, phương thức

bồi dưỡng góp phần xây dựng thế hệ trẻ đủ đức, đủ tài phục vụ sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Tùy đặc điểm của từng đối tượng thế hệ trẻ, các chủ thể lựa chọn nội dung, sử dụng phương thức bồi dưỡng phù hợp, mang lại kết quả trong xây dựng thế hệ trẻ. Thực tiễn cho thấy, sự chủ động, tích cực của các chủ thể trong lựa chọn và thực hiện phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” quyết định đến kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” thời kỳ đổi mới.

Ba là, kết hợp các hình thức, phương pháp “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” phù hợp với từng chủ thể, đối tượng

Tư tưởng Hồ Chí Minh về các phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” rất toàn diện, cụ thể. Theo Hồ Chí Minh, “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” bằng các phương thức: kết hợp chặt chẽ việc giáo dục, bồi dưỡng của gia đình, nhà trường và xã hội; sự nêu gương của các thế hệ đi trước và tấm gương người tốt, việc tốt; các phong trào thi đua yêu nước; thực tiễn cách mạng, thử thách trong thực tế, gắn kết học đi đôi với hành, gắn lý luận với thực tiễn; công tác cán bộ; thông qua sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước và công tác đoàn, hội; quá trình tự bồi dưỡng, rèn luyện,... Mỗi phương thức bồi dưỡng đều có tác động, ảnh hưởng khác nhau, tạo nên kết quả cụ thể khác nhau trong bồi dưỡng thế hệ trẻ. Vì vậy, kết hợp các hình thức, phương pháp “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” phù hợp với từng chủ thể, đối tượng, nội dung bảo đảm kết quả của sự vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh trong “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau”.

4. Kết luận

Hiện nay, “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” để xây dựng nguồn lực phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, cần tiếp tục vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh. Phát huy vai trò, trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, trong đó giữ vững vai trò lãnh đạo

của Đảng và sự chủ động, tích cực của xã hội trong thực hiện các phương thức “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau” phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới, trên cơ sở vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh trong kỷ nguyên mới □

(1) Tạ Ngọc Tấn, *Từ điển Hồ Chí Minh học*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2017, tr.533

(2), (5) và (6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.175, 591 và 439

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.5, Sđd, tr.120

(4) và (27) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.14, Sđd, tr.403 và 619

(7) và (30) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.47, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2006, tr.468 và 469

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.51, Sđd, tr.197

(9) và (18) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.52, Sđd, tr.539 và 449

(10) và (11) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.67, Sđd, tr.759 và 759

(12) Chỉ thị số 42-CT/TW ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2015 - 2030

(13) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.143

(14) Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 24/6/2021 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng gia đình trong tình hình mới

(15) Từ Điều 89 đến Điều 94 Chương V Luật Giáo dục năm 2019 quy định về trách nhiệm của gia đình, nhà trường và xã hội

(16) Chương V quy định về trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức xã hội, tổ chức kinh tế, cơ sở giáo dục, gia đình

(17) Hồ Chí Minh, *Về đạo đức cách mạng*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008, tr.62

(19) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.1, Sđd, tr.284

(20) và (21) Bộ Giáo dục và Đào tạo, Báo cáo số 534/BC-BGDĐT ngày 08/6/2021 về tổng kết 05 năm thực hiện Quyết định số 1501/QĐ-TTg ngày 28/8/2015 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng giai đoạn 2015 - 2020”

(22) Báo cáo số 90-BC/TWĐTN-BTG ngày 07/7/2023 của Ban Tuyên giáo Trung ương Đoàn về sơ kết 02 năm thực hiện Kết luận số 21-KL/TW của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW về tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong cán bộ, đoàn viên, thanh thiếu nhi giai đoạn 2021 - 2023

(23) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.7, Sđd, tr.146

(24) và (31) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.61, tr.1056-1057 và 1059-1060

(25) Nguyễn Anh Tuấn, *Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của tuổi trẻ Việt Nam đối với nhiệm vụ đảm bảo quốc phòng, an ninh, xung kích tham gia bảo vệ Tổ quốc*, Tạp chí Quốc phòng toàn dân (tapchiquptd.vn), ngày 24/3/2022

(26) Báo cáo số 201-BC/TWĐTN-VP ngày 18/01/2024 của Ban Chấp hành Trung ương Đoàn về tổng kết công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu niên năm 2023

(28) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.12, Sđd, tr.333

(29) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.6, Sđd, tr.357